

„Elégedett vagyok mindennel”

Interjú Medvegy Gabriellával a PTE Műszaki és Informatikai Karának dékánjával

Milyen családból származol? Voltak építészek a felmenőid között?

Én az Alföldön, a Kiskunságon nőttem fel. Nagyjából ez az a környék, a Duna-Tisza köze és a Tiszántúl, Szarvas, Mezőtúr, ahol a családi gyökereink vannak. Ez abszolút az Alföld. 1998-ban Pécsre jöttem az egyetem miatt, és utána itt felejtődtem. Talán sok év eltelt, mire úgy fogalmaztam, hogy ha hazamegyek, akkor Pécsre megyek, és nem pedig fordítva.

Nincs építész a családban. Apám mezőgazdasági gépészmérnök, nagyüzemi gazdaságokban dolgozott. Az anyukám óvónő. Egy klasszikus értelmiségi család vagyunk. Három testvérem van, tehát mi négyen voltunk gyerekek a családban. Én vagyok a legidősebb. Hárman vagyunk lányok, és végül az öcsénk a legfiatalabb. Nagyon jó gyerekkorom volt, ha lehet így fogalmazni. Mi játszottunk, iskolába jártunk, nem úgy készültünk az életre, hogy mindenáron tudni akartuk, hogy mik leszünk. Voltak a szüleink részéről elvárások: jól kellett tanulni, de mehettünk mindenahova, elérhettük azt, ami érdekelt bennünket. Zeneiskolába is jártunk, sportoltunk. Nyelvet tanultunk az általános iskolától kezdve. Az általános iskolából a Móra Ferenc Gimnáziumba kerültem Kiskunfélegyházára. Ez egy német, emelt szintű nyelvi osztály volt. Én annak a generációnak a tagja vagyok, akik elkezdtek tanulni az orosz, aztán egyszer csak ez derékba tört, és utána mindent kidobtak, ami az orosz nyelvvel kapcsolatos volt. Két évig tanultam az orosz után németet, ami nem volt jó semmire. A gimnáziumban a németet választottam, mert ott akkor azt gondoltam a rendszerváltás körül, hogy a német nyelv hasznos lesz. Főképpen azért, mert látni lehetett, hogy Németország felől jön az ipar. Aztán később az egyetemen fordultam az angol felé. Én nem mondom, hogy nagy döntések voltak mindig, inkább lehetőségek adódtak az iskolák során, és akkor arra orientálódtam.

1. kép – Medvegy Gabriella

Tudnál még egy keveset mesélni a középiskoláról?

A középiskola, ahogy mondtam, egy nyelvi gimnázium volt. Elég hamar felfigyelt rám a rajzszakkörben a rajz- és művészettörténet-tanárom, aki természetesen személyiségében is olyan volt, hogy hatni tudott rám. Ő bejuttatott egy alkotókörbe, ezért lehetett saját kiállításom is a középiskola alatt. De akkor ez így nem tűnt különösebben nagy dolognak, ezek szinte öntudatlan dolgok voltak.

Nem gondoltál rá, hogy művészeti pályára menjél?

Az építészet lett végül az. Amikor az egyetemre jelentkeztem, akkor indult Pécssett elsőként vidéken az egyetemi szintű építészképzés. Előtte itt főiskola volt. Egyébként akkor az az induló képzés művészképzésnek volt titulálva, építőművészetként. Ez a mai napig így van, nem tudjuk eldönteni, hogy ez mérnökség vagy művészet. Bár szerintem nem is kellene eldönteni, habár vannak, akik szerint el kellene – nyilván ők nem építészek. A lényeg, hogy ez egy két irányból építkező szakma. Egyébként beírtam a Műegyetem építész szakát is, de csak a második helyen. Oda is simán felvettek. Pécssett tetszett a város, jól emlékszem a felvételire is. Egy egész napos felvételi volt a művészfelvételi: rajz, művészettörténet stb. Nagyon jól éreztem magam. Egyedül vágtam neki az egésznek. Befogadó, jó hangulata volt már a felvételinek is. A mai napig emlékszem arra, hogy kikkel felvételiztem, ott ismerkedtünk meg egymással, és vagy évfolyamtársaim lettek később vagy nem. Emlékszem, hogy a Széchenyi térről hívtam a szüleimet, miután kész lettünk, hogy jöhetnek értem. Akkor láttam, hogy ez egy nagyon jó város és egyetem, kontra Műegyetem, ahol meg olyan begubózott, tiszta „idegembereket” láttam. Ezért jöttem Pécsre, mert tetszett a város. Láttam azt is, hogy itt a művészettörténettel, a vizuális dolgokkal fogok tudni foglalkozni. De az építészet azért használható szakmának is tűnt, mégsem képzőművészet, úgyhogy végül is jól választottam.

Milyen volt itt Pécssett az egyetemi oktatás?

1998-ban – ahogy már említettem – az első egyetemi évfolyam volt, ahová én jártam. Friss volt a képzés, és ez meghatározó volt. Egy érdekes, kettős hangulatú képzés volt, mert egyrészt nagyon szépen rá tudott épülni a Pollack meglévő építész-mérnöki, főiskolai tradícióira. Egy nagyon erős épületszerkezet-tani, klasszikus, mérnöki struktúra már rendelkezésre állt. Másrészt az iskolaalapító, id. Bachman Zoltán¹ professzor révén az alkalmazott művészeti, desing- és kreatívoldalon sok mester csatlakozott be az ötéves képzésbe. Ők megnyitották a műtermeiket, mi negyed-, ötödévtől bekalandoztuk az ilyen irodákat. Például a csoporttársaim Budapesten, Nyíregyházán, az akkori magyarországi, számon tartott építész irodáiban megfordultak. Én itt maradtam, és Pécssett kezdtem el a tanszéken dolgozni. Tehát nagyon gyakorlati irányba fordult a képzés a vége felé. Legfőbb jellemzője ez a műhelyjellegű képzés volt. Ez a mai napig így működik. Akkor ez egy kényszer is lehetett, mert fontos volt, hogy involválódhassanak ezek a nagy alkotók a képzésbe, mert ők nem tudtak ide, Pécsre költözni. Tehát mi mentünk oda, ami egyébként nem környezetidegen a szakmában. Ma már ez nem így van, mert már egy olyan oktatói generáció nevelődött ki Pécssett saját praxissal, akik stabilan viszik tovább a gyakorlati oktatást.

¹ Bachman Zoltán (1945–2015) építész, a Pécsi Tudományegyetem professzora. Meghatározó szerepe volt abban, hogy a Pollack Mihály Műszaki Főiskolán megindult az építészképzés, 2003-ban szervezte meg az építész szak doktori iskoláját, amely Breuer Marcell nevét vette fel. Munkásságának gerincét műemléki feladatok adták, nevéhez fűződik a pécsi ókeresztény emlékek rekonstrukciója.

Bachman professzor személye mennyire volt meghatározó az itteni oktatásban?

Igen, ő nagyon fontos volt, de a pécsi iskolát három nagy professzorszemélyiség hozta létre. Bachman Zoltán mellett az idősebb Kistelegdi István², illetve Hübner Mátyás³ vezették az építész tanszékeket. Matyi bácsi tanította a városokkal, településekkel kapcsolatos ismereteket, Kistelegdi tanár úr az épületszerkezettel összefüggő tárgyakat oktatta, és Zoli bácsi volt a tervezés felelőse. Igen, ők együtt jegyzik a pécsi iskola létrejöttét, de Bachman professzor volt az, aki vitte a prímet. A képzés szempontjából mindenképpen. Én övele dolgoztam később, tehát nekem ő kifejezetten fontos volt.

Már az egyetemi képzés alatt is részt vettetek olyan gyakorlati munkákban is, amelyek már meg is valósultak?

Igen, ez így volt a képzés alatt és utána is. Különösen a doktori iskolára volt jellemző az, hogy nagy egyetemfejlesztési munkákban és középületi projektekben vettünk részt a professzorokkal és olyan vezető tervezőkkel, akik az oktatásban is megjelentek. De egyébként én másodéves voltam, amikor először bekopogtattam egy otthoni építész irodába, akkor még csak gyakorlati helyet kerestem. Azután minden nyáron ott dolgoztam abban az építész irodában. Az egyetemi tanulmányaimat végigkísérte ez a kapcsolat is. Mai napig kapcsolatban vagyunk és segítjük egymást. Ez akkor nagyon fontos volt, mert tapasztalatot és jövedelmet is adott. A doktori iskola alatt is fontos volt, hiszen valamiből meg is kellett élni.

Miért döntöttél amellett, hogy az egyetemen maradsz és tanítani is fogsz, nem okoz nehézséget emellett építészként is dolgozni?

Ez egy nagyon szabad szakma, kifejezetten jó, hogy az oktatásban is részt veszünk. Azzal, hogy a hallgatók által folyamatosan projektekkel találkozunk, nekünk is előnyös. Természetesen nekünk is megvan a saját szakmai utunk. De a hallgatók sem rosszak, a diploma környékén már merhetnek jónak lenni nálunk/nálam. Én ezt vállalom is. Tehát ettől kezdve egymást inspiráljuk. Az, ami az oktatásban zajlik, az utána a napi munkában is lecsapódik és viszont. Az építész szakma és az oktatás is egy komplex, de közben mégis elég szabad tevékenység. Nem annyira statikus és kőbe vésett kurzusok vannak nálunk. A képzés elején még igen, az alapozó tárgyak ilyenek, de utána olyan komplex kurzusokkal dolgozunk harmadévtől felfelé, ahol egy nagy, féléves projekt keretébe vagy egy komplex tantárgyba akár három tantárgyi kurzust is integrálunk. Ha mondjuk városi kontextusú a projekt, akkor az éppen aktuális urbanisztikai tantárgy kapcsolódik hozzá, a belsőépítészet

² Kistelegdi István (1944–2020) építész, a Pécsi Tudományegyetem professzora, 1993–1995 között a Pollack Mihály Műszaki Főiskola főigazgatója. A pécsi egyetemi szintű építészképzés egyik alapító professzoraként a hazai építészeti közélet és építészképzés elismert alakja volt, számos meghatározó épület és helyreállítás tervezője, szakkönyv, publikáció és tudományos kutatás szerzője.

³ Hübner Mátyás (1942–) építészmérnök, a Pécsi Tudományegyetem professzora. 1991-től tanít a pécsi Pollack Mihály Műszaki Főiskolán, 2008-tól egyetemi tanár. Munkásságában a történelmi települések szerkezetének vizsgálata, értékelési módszertanának kidolgozása, a történelmi városok tereinek, utcáinak morfológiai és használati értékelése áll.

vagy valami extra. Tehát összedolgoznak, hogy a hallgatók ne száz projektet dolgozzanak ki, hanem egyet rendszeren és holisztikusan.

Ezek valós projektek?

Előfordul az is. Olyan témákat szoktunk hozni, ahol meg tudjuk személyesíteni a megbízót. Például ma is a városvezetéssel lesz egy egyeztetésünk erről. Nyilván beazonosítjuk a projektet a hallgatók készségi fokának megfelelően. Harmadéven kis középületet csinálnak, ötödévre pedig már komoly, nagy, városi léptékű feladatok is vannak. Azt szeretjük, hogyha van helyszín, ha van valódi probléma, ha van valaki, aki szóba áll a hallgatókkal és esetleg ismerteti a problémát. Magyarul megszemélyesíti a megbízót. Miután a konzultációk során haladunk, léptéket váltunk, a végén kijön belőle egy ház vagy valami építészeti megoldás. A félév közepén és a félév végén mindig vannak olyan nyilvános review-k, amikor a hallgatóknak ki kell teríteni lapjaikat, és ott makettel, meg kinyomtatott tablókkal bizonyos idő alatt prezentálni kell, hogy hol tartanak. Ott van az egész évfolyam, az összes konzulens, esetleg az a bizonyos megbízói kör is. Ez lehet akár egy civil szervezet, városi idősök otthona stb. A hallgatók pedig valós visszajelzéseket kapnak. Nem egyszer történik meg, hogy megrendelés is lesz a munkákból. Ez abból is adódik, hogy ezek a feladatok valós problémákra keresik a megoldásokat. Minden második kolléga valahol főépítész, találkoznak ők is ezekkel a helyzetekkel, meg saját kapcsolatokkal is rendelkeznek. Úgy zárjuk a félévet, hogy minimum egy kiállítással megmutatjuk a munkákat. Ide már azokat is be tudjuk integrálni, akiket érint a projekt. Így ez már egy kicsit társadalmisítási folyamat is. Igyekszünk úgy befejezni, hogy annak is jó legyen, akinek csináltuk, és igen, előfordult már, hogy megvalósult. Volt olyan, aki azzal a céllal jött, hogy ezeket a munkákat felhasználva pályáztak, és utána bevonták azokat a hallgatókat, akik a legjobb terveket csinálták a tényleges megvalósításba is. Ilyen volt például az orfűi malomfejlesztés. Ez hallgatói tervekkel indult, három új létesítmény épült a mi hallgatóink ötletei alapján. A fogadóépületet például az akkor harmadéves Greg András találta ki. A fejlesztők nyertek forrást, és a megvalósításba is be lettek vonva a hallgatók. András egyébként elvégezte a doktori iskolát is, ez a fogadóépület volt a mestermunkája. Most már az egyik adjunktus kollégánk, szóval ő is itt van. De volt más is. Például általános iskoláknak csináltunk kültereket, belttereket, de ez persze úgy volt kitalálva, hogy a végén társadalmi munkában meg lehetett valósítani. A hallgatóink is odamentek, de nyilván a szülők is, tanárok is. Ennek híre is ment, jött több iskolaigazgató is, aki megkeresett bennünket. A kollégákkal figyelünk, és ha valami olyan szakmai projekt zajlik, amihez jól tudunk kapcsolódni, akkor azt megcsináljuk együtt.

Nagyon sok egyetemi épület megvalósításánál is közreműködtök.

Igen, ez is fontos. Például belső erőforrásként léptünk fel a Modern Városok Programban. 2016 körül, amikor a forrás megérkezett, akkor a kancellár igénybe vette a kar munkatársait mint építész, műszaki szakértőket. Rengeteg megvalósíthatósági tanulmányt készítettünk és persze terveket is. Például a mi terveink alapján készült el itt, a szomszédban, a Damjanich utcában a NOK felújítása, itt a campuson a két fekete épület (É81 és G56), amelyet a kiviteli szintig elvittünk. A kollégiumi felújításokat is mi csináltuk.

A mi terveink alapján épül az orvoskari tömbben a Vírus új oktatási épület, ezt Bachmann Bálint⁴ és én jegyezzük. De mi terveztük korábban a Science Buildinget, a Szentágotthai Kutatóközpontot. Nehéz kikerülni bennünket, mivel mindenki kinn van a piacon, dolgozik és van saját praxisa is, egyszerűen egymásba botlunk.

Építész szemmel lépsz be egy új középületbe?

Az ember kritikus az épített környezettel szemben, mert egyszer felhasználóvá válik, és felhasználói szemmel éli meg a köztereket. Az építészet a környezetünk része, és mindenhol ott van az építész keze. Csakhogy mi másként tekintünk erre, és ez nekünk nem is könnyű. Meg szokta „szakérteni” az ember a köztéri szobrot, hogy ez csúnya vagy szép. De nincs szoborbolt, ahol meg lehet venni ezeket az alkotásokat, így el tudjuk fogadni azt, amit a művész csinál. Az építészettel szemben viszont teljesen más a szemlélet. A jó építésznek az a feladata, hogy megértse az igényeket, de az építészet manipulatív szakma is. Magyarul olyan tereket teremtsen az építész, amelyekben az embereknek pozitív komfortja lesz.

Még az EKF (Európa Kulturális Fővárosa) időszakról szerettem volna mondani, hogy az is egy olyan korszak volt, amikor pályázatott projektek valósultak meg sorban. Egyébként például a hangversenyteremnél második díjasok lettek a kollégáim, saját építészirodával pályáztak. De ugyanez a Széchenyi tér rekonstrukciója, ott is második díjas lett a csapat. A Zsolnay Negyedben a bölcsészek épületét is például a mi doktori iskolánkba járó kollégák tervezték. Egyébként szeretjük nagyon azt az épületet. Akár egyetemi vagy intézeti oldalról, vagy saját praxisból, de ott vannak a kollégák a városban. Ez nagyon fontos.

Kicsit kanyarodjunk vissza időben, tudnál mesélni a doktori iskoláról?

2003-ban alakult meg a doktori iskola. Egyébként ott is első generációs voltam. Bachman professzor felhívott – már korábban volt szó róla, hogy a doktori iskola alakul –, hogy jöjjenek. De engem azért sok minden érdekelt, nyilván nézegettem a piacot is, meg talán el is köteleződtem valahova, de aztán annyira imponált, hogy ő hívott a doktori iskolába, hogy végül eljöttem. Akkor már ment a világörökségi projekt, tulajdonképpen erre alakult a doktori iskola is, ha úgy tetszik. Bachman professzornak az életműve pont erről az integrált örökségvédelemről szólt már a 70-es évektől. Például az Ókeresztény Mauzóleum bemutatása. A 2000-es években látszott, hogy Pécsen ezt az ókeresztény temetőegyüttest meg lehet csinálni. Ő már az előkészítéstől támogatta a projektet, részt vett benne. Mi terveztük a Cella Septichora védőépületét, az Ókeresztény Mauzóleum rekonstrukcióját. Tulajdonképpen az egész ókeresztény nekropolisz azon részét, amikor összeértek a föld alatt a sírkamrák, a doktori iskolával terveztük, készítettük. Ez azért fontos, mert a doktori iskolánk akkor még csak DLA-fokozatot adott ki, amelynek egy mestermű a vége. Ezeket a nagy projekteket beleforgatta a doktori iskola vezetése az iskolába. Én pont ebben a projektben dolgoztam.

⁴ Bachmann Bálint (1970–) építész mérnök, egyetemi tanár. A Pécsi Tudományegyetem Műszaki és Informatikai Karának dékánja 2014–2017 között, 2018 októberétől a budapesti Metropolitan Egyetem rektora. Főbb kutatási területei a lakóépülettervezés optimalizálása történeti épített környezetben, a műemlék rekonstrukciók belsőépítésze és az építészeti menedzsment az örökségvédelemben.

Ki tudnál még emelni néhány munkát, amiben részt vettél?

Vannak kedvencek, igen. Az egyetemi projektek mindig meghatározóak. Mi úgy vagyunk, hogy mindig egy projektre állunk újra össze. Gyakorlatilag mindenki csinálja a saját dolgát, meg vannak kis munkák, belsőépítészet, meg ez az, amaz. Itt vannak az egyetemisták, akikkel foglalkozni szükséges, tehát ez nem olyan, mint amikor az ember egy nagy irodát visz. Jellemző, hogy az intézeten belül állunk össze kollegákkal, integrálunk doktoranduszokat a munkákba. Változó konstellációban dolgozunk. Ilyen szempontból persze egy építész életében a középületmérték az, ami nagyon izgalmas. Sokat dolgoztunk Kozármislenyben. Ez egy korábbi korszak, amikor éppen változott faluról városra a település. Ott egy-egy építészirodával összefogva több épület készült.

Nagyon fontos természetesen a doktori iskola alatti munkám, az ókeresztény temetőegyüttes rekonstrukciója, ami két évig tartott. Ki kell emelni ezt a mostani Modern Városok Programot az egyetem keretében, mert itt is rengeteg épületnél közreműködünk. Bennünket a kar oldaláról szerveztek be oda, Bachmann Bálinttal közösen. Végül az én feladatomból volt koordinálni az építészcsoportokat. Nem is tudnék kiemelni ezek közül egyet sem, inkább csak a volument: ezek nagyobb volumenű, középületi projektek.

Ezekhez a nagy beruházásokhoz képest a belsőépítészet hol helyezkedik el?

Szeretem ezeket a munkákat is. A buszpályaudvarnál volt egy olyan belsőépítészeti munkánk, ami a várótérhez kapcsolódott. Úgy belsőépítészet, hogy abban a térben valamiféle megoldás született. Mindent integrálni kellett, ami a középületiség: nagy igénybevétel, nagy kopásállóság, vandálbiztosság, akadálymentesség stb. Tehát nagyon kompakt megoldás kellett. És arculatot is szeretünk volna kicsit adni a térnek. Ráadásul rettenetes körülmények voltak ott eredetileg. Ezt belsőépítészeti munkának hívjuk, de szerintem sokkal komolyabb volt. A mai napig nagyon szeretem ezt a munkát, pedig már kb. 10 éve csináltuk. Ma is működik, ahányszor arra járok, úgy látom, hogy minden bejött, amit akkor komolyan gondoltunk. De persze a tipikus belsőépítészeti munkák inkább lakások vagy irodák szoktak lenni.

Azt vallom, hogy a belsőépítészetnek és a várostervezésnek sem szükségszerűen kell szétválnia. Mi azt tanítjuk, hogy a jó építésznek van véleménye az általa tervezett épület, létesítmény belső tereiről is. Hiszen nem lelketlen dolog az sem, amikor az alaprajz születik, hanem az embernek már van elképzelése a terekről is. Ennek ellenére a piacon a lakberendezés és hasonló önállóan is létező fogalmak, ahogy a belsőépítészet is. Ez sem rossz, de én azért nem szoktam megállni a tervezésnél. A hallgatóknál meg persze vannak kicsúcsosodások, amikor valaki vendéglátás funkciót tervez, és a végén leteríti a vizsgabizottság asztalára a grafikus módon tervezett étlapot is. Szóval akkor ott látszik, hogy hol van a vége a projektnek. Igazából ott, amikor felépül az épület. Tényleg nem lehet megállni könnyen, hogy továbbmenjünk. Szinte saját döntés, hogy ez hogyan lesz komplex, meg hogy nem lesz belőle belsőépítészet például.

Itt Pécssett is van belsőépítész képzés? Ők mennyiben kapnak más képzést?

Ez egy mesterképzés nálunk, tehát ráépül a korábbi építészképzésre. Nálunk van egy belső logika a mesterszakoknál is, hogy irányszámokat tudunk mondani, hogy pl. a belsőépítész mesterképzés hány százalékban rokon az építőművész mesterképzéssel. Sorozatos átlapolódások vannak a mesterképzések között.

Városrehabilitációval is foglalkoztál, tudsz néhány példát ezekre a munkákra is említeni?

Az EKF alatt voltak olyan pályázatok, amikor városi kontextusból indultunk ki. Voltak köztérmegeújítási programok. Például a Komlóúti környékén volt egy ilyen köztérmegeújítási program. Voltak alközpontok, amiket az EKF-ben meghatározott a város. Más városokban is indultunk hasonló tervpályázatokon, ami kifejezetten köztérmegeújításra irányult. Városléptékű, urbanisztikai igényességű, de köztereknek az újragondolása volt. Nagyatádon, Kozármislenyben is csináltunk ilyet.

Ez izgalmas kérdés, ezzel kicsit tudományos szempontból is foglalkoztam, mert ez sem olyan egyszerű, mint ahogy gondolja a laikus. Beszéljünk pl. a pécsi Széchenyi térről, mert azt mindenki ismeri. Úgy tervezik ezeket a köztereket, hogy benne legyenek az alapvető funkciók, amiket az ember használ; van pad és arra le lehet ülni, van szökőkút, stb. Ha jó építész csinálja, akkor annak megvan az oka, hogy az miért ott van. És nemcsak azért, mert az útvonalakat, meg az irányokat, a dinamikáját észreveszi a helyszínek, hanem azért, mert ún. térbeli felesleget, centrumokat is meg tudunk fogalmazni. Amiket ugye nem dokumentálunk, de azt tudjuk, hogy szüksége van a térnek olyan felületekre, ami egy kicsit leesik a forgalomról, vagy szabadon hagyjuk, hogy később definiálódjon majd a használat során. Vannak a Széchenyi téren is ilyen pontszerű dolgok, például van az a kis fórum a kúttal a déli részen, az történelmi pont, mert az egy vízvételi hely volt mindig. Tehát az az oka annak, hogy ott van, mert nem volt vezetékes víz, és tudjuk, hogy hol voltak a városban a kutak. Másrészt pedig annak nincs annyira direkt funkciója, gyakorlatilag pont azt a szabadságot adja meg, amit egy köztérnek kell tudni: gyülekezni, pihenni stb. Olyan rétegeket, meg tapasztalatokat, tartalmakat teszünk mi még rá az ilyen városi léptékű ügyekre, amit egyébként nem veszünk észre, de ettől lesz használhatóbb, komfortosabb, kellemesebb. Lojalitás alakul ki a városlakókban a tér irányába. Egy csomó olyan haszna van, amit az emberek nem tudnak. Ezekkel a bizonyos szűrőrétegekkel komolyan foglalkoztunk. Izgalmas kérdés volt, hogy mi történik egy-egy térformánál.

Ez a középületekre is igaz. Vegyük például a Tudásközpontot. Ahhoz, hogy eljussunk a főbejáratig, azelőtt egy csomó dolog történik velünk, ez a felvezetés. Nem kell ahhoz monumentalistának lenni, hogy pl. látványos lépcsősor kelljen, bár itt pont az is van. Visszont van egy pont, amikor még nem a Tudásközpontoz tartozunk, hanem az utcához, ez egy egészen nyilvános helyzet. Ha a bejárat felé elindulunk, akkor a nyilvánosból egyszer csak félnyilvános tartalmak kezdenek az épület körül kialakulni. Tehát egyre inkább az épülethez tartozik már a látogató. Végül, amikor bemegy, mivel elég transzparens a bejárat és a környezete is, az az üvegfelületes rész sem dönti el, hogy hol a határ, hogy félnyilvános vagy félprivát lesz ez a rész. Amikor bent mozgunk az épületben, nyilván lesznek olyan részek, amelyek tisztán privátnak számítanak, ez a tiszta funkció. De egy jó középületben

ezek a szintek lépcsőzetesen következnek, szépen lassan vezet át az embert egymásba. És van lehetőség mindig ki is lépni ebből. Tehát nem mindenki akar a Tudásközpontban látható lenni. De van egy olyan funkciója is, hogy találkozási pont, kulturális események, kiállítások színhelye. Ez leírható a közterekre is.

Meghatározóak voltak a pályád során a külföldi ösztöndíjak, kapcsolatok?

A külföld szinte evidencia a mi szakmánkban. De az építész szakmában ez mindig is így volt. Mi például máshogy utazunk, és máshogy is éljük meg az utazás során látott városokat, épületeket. Szeretem egy kicsit kipróbálni, megérezni, hogy mit tud az adott város, a környék. Hogyan élnek az emberek ott, milyen a szerkezete. De nagyon inspiráló tud lenni, ha az ember jó épületeket, házakat lát.

Volt egy ösztöndíjam még az egyetem alatt. Valenciában volt egy szemeszter Erasmus program keretében. A doktori iskola alatt gyakornoki ösztöndíjakat pályáztam meg. Voltam Máltán, ahol egy helyi építészirodában dolgoztam. Aztán visszamentem Spanyolországba, Sevillebe, az is fantasztikus volt. Ott is egy elég nagy építésziroda tervező osztályán dolgoztam. Látni, hogy ott mit csinálnak, mennyire mások a szempontok, és sokat lehetett tanulni interkulturálisan is, meg nyelvileg is.

Utána pedig úgy alakult, hogy a napi munkám itt az egyetemen is olyan lett, hogy elég sokat tudtam utazni. Az előző dékán, Bachmann Bálint mellett én már dékánhelyettes voltam, a nemzetközi kapcsolatokért, a nemzetközi portfólió bevezetéséért, felépítéséért feleltem. Ennek apropóján is rengeteget kellett menni, nekem ez nem esett nehezemre, mert építészként is fantasztikus helyekre jutottam el, az emberek is érdekeltek, és az is, hogy máshol hogy oktatnak.

Milyen fontos nemzetközi és hazai szakmai szervezetek munkájában veszel részt?

Hát, ez is egy jó nagy csomag, mert sok szerepem van. Vannak természetszerű tagságok: a kamarai és a szakmai közéleti tagságok. Az építészeknek kötelező a szakmagyakorlási jogosultsághoz a kamarákba lépni, és ott kreditálni magukat bizonyos időnként. Ez inkább a szakmai része, amikor a kamarákról beszélünk. Ez aztán néha összeér más érdekességekkel is. Például tagja vagyok egy kínai belsőépítész szövetségnek. Ez nagyon izgalmas, mert sok ezer tagja van, és a kínai kapcsolataink révén jutottunk el ebbe a körbe. Számon tartanak bennünket, nem sok nemzetközi tagjuk van egyébként.

Ami még a mi szakmánkban jellemző, hogy tervtanácsokba hívnak bennünket. Önkormányzatok, települések működtetnek saját tervtanácsot a kérdésesebb, problémásabb projekteknél, ez egy szakmai fórum, melynek összetétele egy meghívotti körből áll.

Az oktatással összefüggésben is lehet sok szakmai szervezeteket említeni. Tagjai vagyunk az Európai Építész Képzőhelyek Szövetségének, és annak mindenféle alszervezeteiben is dolgozunk. Ez kapcsolatépítés is egyben, de jó látni, hogy Európa más országaiban vagy a világon hogy csinálják az építészképzést. Tapasztalatcseréket szerveznek, tematizált meetingeket tartanak, például doktori képzés vagy tudományosság témában. Nekem nagyon fontos a nemzetközi akkreditáció, egy-két ilyen szervezetnek is tagja vagyok. Például a litván felsőoktatást akkreditáló nemzetközi csapatnak a tagjaként jutottam el Litvániába, ami nagyon érdekes, nemzetközi tapasztalat volt.

Mely építészeti korszakok vagy építészek állnak közel hozzád?

Inkább korszakokat tudok mondani, nagyon nehéz kiemelni egy-egy embert. Ami hozzám nagyon közel áll, az természetesen a modernizmus és a konstruktivizmus. Ide ugye rengeteg építész tartozik. A hazai közegeből emelnék ki egy építészt, Virág Csabát⁵, akiről elég keveset beszélünk, és éppen most bontják a budai várban az egyik művét. Pedig megmozdult a szakma, mégsem sikerült megmenteni az épületet. Ő egy fantasztikus személyiség volt, engem személyiségében is inspirált, de a munkái által is.

Nőként nehezebb volt érvényesülni ezen a pályán?

Sokféleképpen lehet erre válaszolni. Nyilván nem mindig van felkészülve a világ erre, mert nem csak magyarországi tendencia, hogy ilyen a nők aránya a felsővezetők között a politikában vagy a mérnöki szakmákban. Ezen nincs mit tagadni, ez máshol is így van. Persze vannak a „bezzegországok”. Például Németország, ahol egyébként a legjellemzőbb a magasabb „női fizetés”, amin meglepődik az ember. Én azonban sohasem éltem meg hátránynak, az egyetemen és a szakmában sem. Kellőképpen intelligens mindkét közeg, ez abszolút nem került szóba.

2. kép – Pollack Expo (2019)

⁵ Virág Csaba (1933–2015) építész, egyetemi tanár. 1991-ig tervezést tanított a Budapesti Műszaki Egyetem Építéstörténeti és Elméleti Intézetében. 1974-től egyetemi docens, 1989-től egyetemi tanár. 1994-ben megalapította saját cégét Virág Csaba & Z.H.J. Építésziroda Kft. néven.

Szeretném volna beszélni az építészettel kapcsolatos tudományosságról, tudományos kutatásokról.

Az egyetemen az a dolgunk, hogy megfeleljünk az impaktálhatóságnak is, hogy az itt végzett munka tudományosan is értelmezhető legyen. Az könnyű feladat, amikor az ember házakat tervez, igaz, hogy a létrejöttében részt vesz akár 80 mérnök is, de szerzője csak egy van. Azonban ez a munka még csak nem is számít tudományosnak. Viszont nekünk akkor is meg kell felelni annak, hogy az akadémiai ranglétrán tudjunk lépkedni. Integráljuk a napi munkába a projekteket, ezt publikáljuk, zsűriztetjük stb., ez bizonyos szempontból számottevő. De van egy olyan ág is, amit egyébként research by design-nak nevezünk, tehát azt keressük, hogy hogyan lehet az alkotó munkát vagy annak eredményeit, szemléletét úgy alakítani, hogy abból tudományos publikációk is szülessenek. Nyilván ilyenkor nem az objektum vagy a termék az érdekes, hanem az, ahogy születik: a módszer, a szimulációs időszak, az integrációs időszak. Ez a research by design nekünk jó terep, ez egy köztes állapot a művészetek és a tudomány között. Az elmúlt időszakban fontos volt a tématerületi kiválóság-program az egyetemen.

A biomedical engineering néven futó program, amely ugyan összegytemi, de mégis jellemzően a műszaki, az orvostudományi és az egészségtudományi kar néhány kutatócsoportja dolgozik benne. Ezt a projektet én vezetem az egyetemen. A biomedical engineering azt feszegeti, hogy az egészségtudománynak és a mérnökségnek hol van a közös halmaza. Az orvosok már látják – ők sebészrobotokkal szeretnének műteni –, hogy a technológia alkalmazásában mennyi lehetőség van. Azonban ők nem tudnak sebészrobotot konstruálni, mert ők máshoz értenek. Viszont tudják, hogy mit akarnak elérni. A túloldalon a mérnökök pedig tudnak robotot létrehozni, de nem tudják, hogy ez mit jelent az emberi szervezetben. Például ha a véráramról beszélünk, akkor azzal a problémával szembesülünk, hogy ott lehet-e aerodinamikai szimulációkat végezni, mert mi ugye azt csinálunk ahhoz, hogy az alagúton át tudjon menni egy vonat. A lényeg, hogy itt ez egy olyan háttérterület megint, ahol az egészségtudomány és a mérnökség találkozik. Ezen a projekten belül 15 kutatócsoportot alakítottunk eltérő fókuszokkal, de van olyan egyébként, ami még az építészet is súrolja. Az igaz, hogy a fő fókusz az IT és a hightech dolgokon van, de a projekten belül van egy olyan kutatócsoport, ami belsőépítészeti kérdésekkel foglalkozik. A kutatócsoport azt feszegeti, hogy lehet-e paraméterezni valamilyen algoritmus segítségével az emberi komfortot az épített térben. Nyilván, azt könnyű belátni, hogy az egészségre hatással van az, hogy milyen térben vagyunk, hogy van-e légkondicionálás, hogy verődnek vissza a fények, és hogyan hat a produktivitásra mindez. Például, hogy a falba épített kábelcsatorna bizonyos anyagokat párologtat-e magából, vagy vannak-e hőtechnikai problémák, stb. Rengeteg paraméter van, amit egyébként ismerünk, ezek mérhetőek, és az építész ezekkel számol, de sose tettük bele, hogy az ember egészsége hol helyezkedik el ebben a logikában. Ez egy nagyon nagy téma, ezért szűkítettük munkahelyi komfortra a kutatásokat.

Aztán tágult a kör, az orvosi kar Népegészségügyi Intézete adott kutatókat hozzá, beszálltak tőlünk még gépészek, mert nekik is vannak jó komfortkísérleteik. Bevontunk ipari partnereket is, olyan helyeket, ahol kb. 5000 ember dolgozik egy irodaházban. Így tudtuk az állításainkat modellezni. Összességében építész nyelven arról van szó, hogyan kell szervezni, rendezni a belső teret ahhoz, hogy az emberek ne érezzék magukat rosszul

a munkahelyükön. De például egy HR-es ebben azt a lehetőséget látta, hogy hogyan lesz produktívabb a munka, hogyan lesznek a munkavállalók lojálisabbak, hogy lesz jobb a megítélése a vállalatnak. Nagyon sok rétege van ennek is. Az állításainkat VR-térben mutattuk be az ipari partnereknek. Terméket is fejlesztettünk már. Ahhoz, hogy jó adatokat tegyünk be, össze kellett állni pl. textilgyártókkal, intelligens üveges céggel. Ebből a közös munka során K+F projektek is kijöttek. Na, ez az igazi research by desing. Az igaz, hogy csak tavaly nyár óta fut ez a tématerületi kiválóság-program, és éppen most zárjuk, de tényleg Q1-es szintű publikációk születtek és még vannak is folyamatban. A napokban adta postára az egyetem a jelentkezést a következő programra, ugyanezzel a biomedical engineering témával, reméljük, hogy sikerül folytatni majd ennek a kutatócsoportnak is a munkát. A lényeg, hogy megtaláltuk, hogyan tudunk tudományos impactokat csinálni abból, hogy designer fejjel indulunk neki egy feladatnak.

Milyen tantárgyakat oktatsz?

A szakmai háttér az építészet, tehát a graduális képzésben építészeti tervezést oktatok építészeknek. Az épület szerkezete mellett ez az egyik gerince az építészképzésnek. Gyakorlati csoportok vannak 10–12 fővel, angol és magyar nyelvű képzésben is, és egy komplex projekt fölött konzultálunk. A projekt folyamatosan fejlődik, a hallgató tervezi, mindig elhossa az órára, és közösen a csoportban, brainstorming keretén belül megbeszéljük. Mindenki megmutatja, hogy hol tart, és utána kicsit továbbfejlesztjük és rajzolunk, tervezünk együtt vagy csak inspirálódunk.

Mindig vannak diplomázóim is, és amikor egy diplomaprojektet készítünk, akkor annak a vége egy épület városi kontextusban, esetleg belsőépítészettel együtt. Az elméleti vonal a tervezésmódszertan, design methods angolul. Ez egy érdekes tantárgy, mert tervezési oldalról tervezési módszereket veszünk át. Okokat, miérteket keresünk, és ez a nemzetközi képzésben külön érdekes, mert eltérő kulturális háttérrel jönnek hozzánk a hallgatók, így időnként nagyon szubjektív nézőpontok találkozhatnak. Alapvetően ez a két fogalom van, az építészeti tervezés és a tervezésmódszertan-elmélet.

A diplomakonzultáció mellett a doktori iskolában van még feladatom, ott van néhány olyan témakiírás, ami ezt a témakört fedi le, akár épülettervezés vagy urbanizációs téma, amely mindig a mai kontextust keresi. Mit jelent az, hogy green urbanity, azaz mi a mai városban épített környezethasználat, és annak milyen tervezési előírásai vannak. A hazai és a nemzetközi képzésből is vannak doktoranduszaim, akikkel sokat dolgozunk együtt, tervezünk és publikálunk is.

Miért érezted azt, hogy szeretnél dékán lenni, és miben különböznek az elveid az elődöktől?

Az egyetemen úgy lehet dékánnak lenni, hogy kell egy pályázatot írni és utána közzé kell tenni. A pályázati kiírásnak meg kell felelni. A kiírás akadémiai háttérrel rögzít, szakterületet, tudományos elvárásokat, de a program az fontos, és én azt komolyan is gondoltam. A programban egy-két változás volt a korábbi gyakorlathoz képest, értelmezhetőbb a kar menedzsmentje, jobban elválik a szakmai háttértől. Kifejezetten kértem azokat a kollégákat, akik dékánhelyettesként beszálltak ebbe, hogy kicsit emelkedjenek ki a szakmai

3. kép – A PTE Műszaki és Informatikai Karának 2018-as tanévnyitója

hátterükből, mert nekik most más feladatuk van, ami egy másféle fókuszot kíván meg. Ugyanakkor bekerült az asztal köré az intézetigazgatóknak a köre, akik kifejezetten a szakmai autonómiát biztosítják a szakok fölött.

A korábbi dékáni ciklusban Bachmann Bálint mellett dékánhelyettes voltam. Azt vállalom, hogy az ő munkásságát folytatom, különösen a nemzetközi képzésekben, nemzetköziség tekintetében, aminek akkor én a felelőse voltam mint dékánhelyettes. Vele kezdtük el felépíteni a nemzetközi képzéseket.

Amikor úgy döntöttem, hogy elindulok, az azért volt, mert ezt megbeszéltük Bálinttal. Ő 9 évig volt dékán, és természetesen számított neki, hogy ki folytatja. Másrészt pedig nekem is voltak elképzeléseim. Egy összdolgozói fórumon véleménynyilvánító szavazás volt a beérkezett pályázatokról. Az eredmény után a kari tanács szentesíti, illetve továbbítja a rektornak. Az egy nagyon demokratikus folyamat, hogy hogyan lehet valakiből az egyetemen dékán. Ami alapparaméter, hogy nőnemű vagyok, ilyen még nem volt itt a műszaki karon.

Az biztos, hogy mindig olyan közegben voltam itt az egyetemen, akik abszolút támogatók voltak, de csapat nélkül nem lehet semmit sem elérni. A műszaki-építész területen a projektek nagyok, és ott kell egy kör, ahol meg lehet osztani a lehetőségeket vagy akár az eredményeket. Nekem Bachman Zoltán – Bálint édesapja – volt a konzulensem és közvetlenül vele dolgoztam, azt mondhatom, hogy ő volt az, aki engem kiemelt. Olyan fajta professzor volt, aki nem sajnálta a támogatást azoktól, akikről úgy gondolta, hogy megérdemlik. Ilyen habitusú professzorból egyébként nem sok van. Nem a saját dicsőségemnek gondolom ezt, hanem jó közegben voltam, és ez jó érzés.

Milyen cél van még, amelyet szeretnél elérni?

Nagyjából elégedett vagyok. Tényleg komolyan gondoltam a pályázati programot, amelyben voltak markáns elemek, amiket már említettem. Szerettem volna a menedzsmentet és a szakmai autonóm környezetet egy körben tartani, de fókuszban különválasztani. Szépen felépült a Kari Hivatal, ahol szakmai fókuszok alakultak ki. Egy térbeli működési modellt vázoltam fel abban a programban, az egészet térben szerettem volna láttatni. Vannak a szakok, ez a hét-nyolc mérnök diszciplína, ezek vertikálisak, saját infrastruktúrális felépítménnyel, személyzeti háttérrel, habitussal, hallgatói létszámmal, tanszékkal. Ezek oszlopok, ezért keressük azt, hogyan lehet ezek között horizontálisan is kapcsolatot teremteni. Egyrészt azért, mert nekünk ettől tud holisztikus lenni a tudományos vagy a szakmai fókuszunk, vagy csak amit magunkról mondunk. Másrészt pedig ettől tudunk mi volumen lenni, és ezt az egészet kell, hogy támogassa a kari menedzsment, akiknek már egy magasabb képviselő a feladata, és külön van a szakmai képviselő, amelyek a három szakmai intézetbe tömörülnek. Szerintem ez egészen jól alakul. Volt szó ebben a programban a munkavállalói komfortról, tehát hogy átlátható legyen a kollégák számára, hogy a mi rendszerünkben ők hogyan tudják magukat elképzelni, például periodikusan nyitott fórumokat tartunk, ahova eljönnek a kollégák. Jelenleg 230-an vagyunk, és látzik, hogy van rá igény, hogy a megfelelő szinteken informáljuk őket és kommunikáljunk velük. Illetve éppen most lépett életbe a dékáni utasítás az Admin TÉR, az adminisztratív személyzet teljesítményértékelő rendszere kapcsán, aminek szintén nem az a célja, hogy bárkit is elszámoltassunk, hanem az, hogy a személyzet be tudja magát kalibrálni, és megtudja, hogy hogyan tud előre lépni, valamint visszajelzést is kapjon munkájáról. A digitalizált portfólió egy kiáltványszerű üzenet volt a programban. Ez azt jelenti, hogy egy olyan adatbázis-kezelő rendszert készítünk, amiben a kurzusaink megjelennek, és reméljük, hogy horizontálisan is bekalandozható valamilyen formában. Például nézzük azt, hogy egy villamos vagy egy informatikus tantervben melyek azok a tartalmak, amiket közösen kellene csinálni. Itt a kurzusok úgy néznek ki, hogy alapegységnek tekintjük őket, és a rendszer képes címkéket is rögzíteni ezekhez. Például tudjuk, hogy ki milyen akkreditációs kondíciókkal rendelkezik, ezáltal egy pillanat alatt aktuális képet nyerhetünk arról, hogy milyen akkreditációs állapotban vagyunk. Bele tudjuk azt is tenni, mi a kurzus kötelező irodalma, és az volna az idea, hogy ez forródrótban legyen a könyvtárral, mert akkor ezzel nem kéne kínlódnunk. A könnyen kezelhetőség és a hozzáférhetőség volt a cél, azaz, hogy legyen egy olyan értelmes adatbázisunk, ami például alkalmas arra – ha a tantárgyakat jól címkéztük meg –, hogy megmutassa, hogy milyen kompetenciát fejleszt, honnan jött, mire épít, hova mutat. Ezeket össze kell kötni, és akkor tudunk olyan modulokat képezni, amelyek már a szakoktól függetlenek, ez nemzetközi szempontból is izgalmas. Úgy gondolom, sokkal rugalmasabbak tudunk majd lenni, mint amikor leülünk egy papír fölé és tantervet rajzolunk. Igazából minden rendelkezésre áll, csak másképp kell egy kicsit nézni, ennyi a titka. Összességében a dékáni program jól áll, most fordultunk a megvalósítás felé. A kollégák, akikkel dolgozom, helytállnak és magukévá tették azt a részt, ami szükséges. Tudományos vonalon is nagyot léptünk előre, illetve nagyon komoly beruházásokat csináltunk a karon, amelyekhez sikerült jó forrásokat szerezni.

A hasonló magyar karok és egyetemek között hogyan látod a pécsi egyetemi kar helyzetét? Mennyire vonzó a hallgatók számára, mennyiben tud mást adni, mint a többi egyetem?

„Nehéz kilátszódni a vízből Magyarországon”, mert egészen más értékek szerint gondolkodnak vagy döntenek a pályaválasztók, mint amit mi tudunk magunkról. Nagyon sokat kínlódunk, hogy hogyan lehet jól üzeneteket eljuttatni a pályaválasztók felé, ez egy komplex kérdés, nehéz terep. Például ha egy pécsi okos középiskolás tovább akar tanulni, lehet, hogy nem azért nem választja a PTE-t, mert nem szereti a PTE-t, hanem azért, mert Budapestre szeretne menni, és azt gondolja, hogy neki az jó lesz. Budapest körül van egy olyan felhajtóerő, amivel a vidéki egyetemeknek nem kellene versenyezni. Az más kérdés, hogyha valaki eljut hozzánk, akkor itt elégedett, és ez mindig nagyon jó visszhang. Az alap- és mesterszakos jelentkezőink száma vagy a bejövő hallgatók száma például azonos, ez abszolút azt jelenti, hogy jó, amit csinálunk. Éppen ezért a nemzetközi piacon is úgy kommunikáljuk magunkat, hogy nem Magyarországot vagy a Budapesttől való távolságot helyezük fókuszba, hanem az Európai Uniót. Az élményben és ilyen nézőpontban nagyon jó helyzetben vagyunk. Amikor ki tudunk lépni egy picit a provincialitásból; és egészen magabiztosan tudom mondani, hogy innen nézve mi sokkal jobb helyzetben vagyunk, mert sokkal flexibilisebbek vagyunk, és nem terhelnek olyan tradíciók, amelyek a klasszikus műszaki képzőhelyeket igen. Támogató a környezet, az egyetem is jó, mivel integrált egyetem, most nagyon nagy lehetőség van az egészségügyi összekapcsolódásokra. Nagy igény van az egyetemen belül arra, amit mi tudunk: az IT, az építészet, a mérnök dolgok, ezek szinte mindig bekerülnek valamilyen projektekbe, mert kellene hozzá. Úgyhogy könnyű is, meg nem is. Sokkal több ponton kellene összekapcsolni a markáns ipari fejlesztéseket a felsőoktatással, figyelni kellene erre is. Nekem az a véleményem, hogy aki egyszer Pécsre kerül, az itt marad, mert egy nagyon jó hely, és ezzel igyekszünk élni is, amikor a kommunikációt építjük: ez a wellness city. Óriási kulturális és egyetemi élet van a városban, egyetemistának lenni itt tényleg nagyon jó, és van egy furcsa megtartó ereje mind a városnak, mind az egyetemnek.

Nem szoktuk magunkat másokhoz vagy Budapesthez mérni, vagy ha igen, akkor azt viszonylag pofátlanul. Azt el szoktam mondani, hogy nálunk van az országban a legjobb építészképzés, és erre nem szokta senki azt mondani, hogy nem. Pont ez a pécsi szabadság, ami itt van körülöttünk, ez irigylésre méltó. A budapesti képzőhelyek nagyon jó anyaggal dolgoznak, de más problémáik vannak, a vidékieknek meg szintén mások.

Szabadidődben mivel foglalkozol, amikor nem házat tervezel?

Szabadságon, életemben először, tavaly voltam, úgy értem, hogy amikor tényleg azért, mert elfáradtam. Arra hamar rájöttem, hogy abba nincs kedvem betagozódni, hogy reggel nyolctól délután négyig valamilyen munkahelyen legyek, az nagyon hamar kiderült, hogy ez nem nekem való. Pont ez a szabadság az, ami tetszik, persze ebből az következik, hogy a munkaidő reggeltől estig és akár hétvégén is tart, de ez nekem nem okozott gondot, mert az építészet nagyon kerek és nagyon közeli. Kikapcsolni úgy tudok, hogyha elutazom. Szakmai okokból vagy valamilyen feladat kapcsán, de az mindig kikapcsol, hogyha valahol máshol vagyok.

Nemzetközi képzések és nemzetközi portfóliófejlesztés miatt, utána már a képviselőlet miatt nagyon sokat utaztam, amiből tényleg profitáltunk, ötszáz külföldi hallgatónk és nagyon sok projektünk van. Az irodám 6–7 éve felhőben van, így bárhol hozzáferek, és időzónán kívül is tudunk a kollégákkal együtt dolgozni.

Amikor nem dolgozol utazás közben, akkor klasszikus városnézés típus vagy?

Én az embereket szeretem, meg azt valahogy úgy megérezni, megérteni, hogy a világon, más tájakon, máshol mik mozgatják azt a közeget, amiben ők vannak, akár kulturális, társadalmi vagy szakmai, építészeti szempontból. Amikor először voltam Kínában, bevallom, hogy bennem is volt egy természetes preconcepció az ázsiai kultúrával, Kínával szemben, habár abszolút befogadónak tartom magam, de azért az az érzés megmaradt. Rádöbbenem, hogy micsoda értékek és milyen kultúra van ott, és hogy mennyire felszínes, amit arról gondolunk, hogy mi zajlik ott. Dizájnban, vizuális kultúrában vagy vizuális kommunikációban, a termékekben teljesen más az, ami hozzánk ebből eljut, és ez az embereket teljesen félrevezeti. Hogyha a világ különböző tájaira eljutok, a gasztronómiában mindent kipróbálok, mert az is érdekes, hogyha az ember így ki tud zökkenni a komfortzónájából. Az nem lehet rossz, amit emberek milliói esznek, és tényleg nem az, csak itthon az embernek eszébe sem jutna ilyet enni.

A hétvégéimet és a magánéletemet azért próbálom valahogy a saját oldalamon tartani, olyankor elmegyek máshova, családdal, barátokkal, és akkor az tényleg kikapcsol. Egyébként szeretek itt Pécsen és Orfűn is lenni. Ez lehet, hogy nagyon munkaközpontúnak tűnik, de pont nem az, inkább annak egy inverze. Ez egy építész probléma, az építész kollégák szinte mindegyike így van ezzel.

Említetted, hogy mindenféle ételt kipróbáltál, van olyan, amit utána itthon megfőztél?

Nem, azt úgysem lehet, nem tudod ezeket az alapanyagokat beszerezni. Ebben az az érdekes, hogy ezeket a dolgokat, csak ott, helyben lehet elcsípní, a gasztronómiával együtt, meg minden élménnyel, ami ott van. Persze néha elcsábul az ember, és akkor én is veszek ezt-azt, de mégsem lesz ugyanolyan, ezeket ott helyben kell megélni. Az mindig jó, hogyha valaki nem turistaként megy, hanem azért, mert van valami program vagy hivatali ügy, mert turistaként az ember belefut nagyon felszínes dolgokba. Amikor helyiek visznek, az egy egészen más kontextus. Úgyhogy én tényleg nagyon szerencsés vagyok ilyen szempontból, hogy a munka révén Indiától kezdve Kínán át, az Egyesült Államokig, Dél-Amerikáig nagyon sok helyen megfordulhattam.

Ezek az utazások mennyi ideig tartottak, rövidebbek vagy hosszabbak voltak?

Volt hosszabb is, amikor a nemzetközi képzésre készültünk 2013-ban, egy kéthónapos felkészülési időszakot telepítettünk ki Coloradóba, Denverbe, tizenhat kollégával. A fogadó partneregyetem nyelvi kurzusokat, interkulturális dolgokat, akkreditációs szakértőket biztosított, és tényleg arról volt szó, hogy két hónapig nyelvi szempontból mindenképpen, de egyébként meg tényleg készültünk arra, hogy szeptembertől jönnek a nemzetközi hallgatók. Az egy kellőképpen hosszú időszak volt. Mondjuk én mindig haza akartam jönni,

olyan nem volt, hogy végleg kint akartam volna maradni. Az embernek azért van igénye arra, hogy valaki olyannal is szót váltson, akivel mélyebben tud beszélni, ennek számomra mindig inkább nyelvi akadályai voltak. Van egy szint idegen nyelven, amit már nem lehet megugrani szerintem.

Amikor munkaügyben megyek, akkor az mindig kevesebb mint egy hét, nem tudok kimaradni ennél tovább. Négy-öt nap alatt meg lehet járni Kínát, és az kellőképpen intenzív, és sokat is ad, amellet, hogy nagyon fárasztó.

Milyen jövőbeli terveid vannak?

Erre inkább úgy válaszolok, hogy nem szoktam elállni a lehetőségek előtt, tehát nincs köbe vésvé az, hogy mi fog velem történni, vagy, hogy mit szeretnék nagyon, mert simán elhajlik, hogyha látok valami jobbat. Ezt a luxust megengedem magamnak, és akkor innentől kezdve mondjuk egy két-három év, amit be szoktam fogni konkrét tervekkel. Például ilyen volt a dékáni ciklus, ez a négy év. Amikor eldőlt, hogy ez négy évig így lesz, akkor erre tényleg sok mindent feltettem. De hogy utána mi lesz, azt nem tudom, mert elég sok dolgot csinálhatok. Nyilván az építészet nagyon fontos, ezt most szeretném is erősíteni. Most több olyan projekt alakul, amiben nekem is jobban részt kell venni, és szerintem ezt meg is kell tenni. Kicsit jobban összefogom a korábbi csapatot, és ezekre több időt fogok szánni. Az oktatás mindig érdekelni fog, egyetemi tanár vagyok, az egyetemünk megint csak azért jó, mert ez nagyon sok mindent jelenthet. A professzorság kimerülhet kurzusok tartásában, de pont lehetőséget ad arra is, hogy komolyabb dolgok alakuljanak. Nagyjából ez az, amit tudok, és az volna jó, hogyha ezeket egyben tudnám tartani a jövőben is. Az oktatás, az építészet és a vezetői szint az egyetemen a dékáni szerepben optimális, ez egy ilyen többrétű identitás a részemről, de elégedett vagyok a háttérrel és a dolgaimmal is, meg mindennel. Nem tudom, hogyha kérni kellene, mit kellene, hogy kérjek.

Köszönjük a beszélgetést!

(Az interjút készítette és jegyzetekkel ellátta:

Dezső Krisztina és Gergely Zsuzsanna.

Fotó: 1. kép: Gergely Zsuzsanna.

2–3. kép: Csontos Szabolcs, UnivPécs Archívum.

Pécs, 2020. július 2.)